

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับทหารกองประจำการ สังกัดสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ของสำนักงานบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน อำเภอ/เขต ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร นายทหารประสานงาน และครูผู้สอน ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ/เขตที่จัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับทหารกองประจำการ พุทธศักราช 2544 จำนวน 91 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 364 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้ส่งแบบสอบถามไปตามศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ/เขต ที่จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในลักษณะตารางวิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายเป็นความเรียงซึ่งจากข้อมูลผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ/เขตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46- 55 ปี อายุราชการมากกว่า 25 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งระหว่าง 11- 15 ปี และผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยรับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26- 35 ปี และมีอายุราชการระหว่าง 21-25 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 6 ปี โดยผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

นายทหารประสานงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี และมีอายุราชการมากกว่า 25 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 6 ปี โดยนายทหารประสานงานส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 หัวข้อที่ได้รับการอบรมส่วนใหญ่เกี่ยวกับแนวทางการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับทหารกองประจำการ บทบาทหน้าที่ของหน่วยทหารและบทบาทหน้าที่ของนายทหารประสานงานในการจัดหลักสูตร หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการอบรมและสัมมนาส่วนใหญ่ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กองบัญชาการทหารสูงสุด และหน่วยบังคับบัญชาทหารพัฒนา

ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 36 -45 ปี วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีการปฏิบัติงานในตำแหน่งมากกว่า 5 ปี ครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบผู้เรียนคนละ 31-80 คน และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับ การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 หัวข้อที่ได้รับการอบรมส่วนใหญ่เกี่ยวกับแนวทางการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับทหารกองประจำการ บทบาทหน้าที่ครูผู้สอนในการจัดหลักสูตร หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการอบรมและสัมมนาส่วนใหญ่ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

2. สภาพและปัญหาการการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ สังกัดสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน

สภาพและปัญหาการเตรียมการจัดหลักสูตร

2.1.1 การวางแผนการจัดหลักสูตร พบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดหลักสูตร ประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันความต้องการของกำลังพล จัดสรรงบประมาณ เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง และการติดตามและประเมินผล ข้อมูลที่ใช้ประกอบการวางแผนส่วนใหญ่เป็น ข้อมูลด้านครูผู้สอน ข้อมูลความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และข้อมูลด้านอาคารสถานที่ ช่วงเวลาในการใช้แผนส่วนใหญ่ใช้แผนระยะสั้น ช่วง 1 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค

ปัญหาวางแผนการจัดหลักสูตร โดยภาพรวมพบว่าประสบปัญหาขาดครูผู้สอน ขาดข้อมูลความต้องการของผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่

2.1.2 การจัดเตรียมบุคลากร พบว่าผู้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมบุคลากรประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยใช้วิธีการจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรทั้งครูผู้สอนและเครือข่ายเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่การจัดหลักสูตร การติดตามและประเมินผลการเตรียมบุคลากร สำหรับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกบุคลากรเข้าสอนและประสานงานพิจารณาจากวุฒิการศึกษา สำหรับเนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดเตรียมบุคลากรได้แก่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับทหารกองประจำการ

ปัญหาการจัดเตรียมบุคลากร โดยภาพรวมพบว่าประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร ทำให้ไม่มีโอกาสเลือกบุคลากรที่ตรงตามความต้องการ

2.1.3 การประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตร พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยวิธีการติดต่อเผยแพร่การประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายต่างๆ เช่นหน่วยทหาร มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยการจัดประชุมทหารกองประจำการภายในหน่วยก่อนเปิดภาคเรียน ไม่พบปัญหาการประชาสัมพันธ์

2.14 การเตรียมอาคารสถานที่ พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร นายทหารประสานงาน และครูผู้สอน โดยใช้วิธีการศึกษาสภาพและความต้องการใช้อาคารสถานที่ มีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนและเครือข่าย พิจารณาและวางแผนการใช้อาคารสถานที่ และมีการติดตามและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ นอกจากนี้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับใช้ในการจัดหลักสูตร ได้แก่ จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอกับ จำนวนผู้เรียน และจัดมุมหนังสือ หรือแหล่งวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ไม่พบปัญหาการจัดเตรียม อาคารสถานที่

2.1.5 การเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และ นายทหารประสานงาน โดยวิธีการจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนด้วยการจัดซื้อ อีกทั้งมี การสำรวจสภาพของสื่อการสอนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต และภายในหน่วยทหาร และสำรวจประเภทวัสดุประกอบหลักสูตรสื่อการสอนที่ครูผู้สอนต้องการ โดยวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการสอนที่จัดเตรียมส่วนใหญ่ได้แก่แผนการจัดการเรียนการสอน คู่มือการจัดหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 คู่มือการเทียบโอนผลการเรียน คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต คู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ปัญหาการเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน โดยภาพรวมพบว่า ประสบปัญหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนไม่เพียงพอ งบประมาณในการจัดหาวัสดุประกอบ หลักสูตรและสื่อการสอนไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณในการบำรุงรักษาวัสดุประกอบหลักสูตรและ สื่อการสอน

2.1.6 การเตรียมการเทียบโอนผลการเรียน พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และ นายทหารประสานงาน โดยใช้วิธีการตรวจสอบเอกสารการเทียบโอนผลการเรียนภาคเรียนสุดท้ายก่อน ผู้เรียนปลดประจำการ มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรทั้งครูผู้สอนและเครือข่ายร่วมพิจารณาวางแผนการ เรียน การยกเว้นรายวิชา และมีการติดตามและประเมินผลการเตรียมการเทียบโอนผลการเรียน ไม่พบ ปัญหาการเตรียมการเทียบโอนผลการเรียน

2.1.7 การเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยใช้วิธีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนและเครือข่ายร่วมพิจารณาวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียน มีการจัดทำแผนและปฏิทินการวัดและประเมินผลการเรียน มีการติดตามและประเมินผลการเรียน โดยการวัดและประเมินผลการเรียนหมวดรายวิชาตามแนวทางที่กำหนดไว้ ไม่พบปัญหาการเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน

สภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดหลักสูตร

2.2.1 การรับสมัครและลงทะเบียนเรียน พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยมีการจัดทำประกาศรับสมัคร การเตรียมเอกสารการรับสมัครและลงทะเบียนเรียน และการเตรียมสถานที่ในหน่วยทหาร ไม่พบปัญหาการรับสมัครและการลงทะเบียนเรียน

2.2.2 การจัดทำแผนการเรียนรู พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน โดยมีจัดหาคู่มือการจัดทำแผนการสอน มีการจัดอบรมขั้นตอน วิธีการจัดทำแผนการสอน

ปัญหาในการจัดทำแผนการสอน ส่วนใหญ่ประสบปัญหาครูผู้สอนมีภาระงานมากไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน และครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในการจัดแผนการสอนเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงครูผู้สอนทุกภาคเรียน

2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน โดยครูผู้สอนศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู มีการจัดกิจกรรมการเรียนรูที่ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรูดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรูแบบพบกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนรูโดยการทำโครงการ และการจัดกิจกรรมการเรียนรูโดยใช้กิจกรรมการเรียนรูแบบต่อเนื่อง

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู ส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดงบประมาณในการจัดสรรสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู

2.2.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน โดยวิธีการส่งเสริมครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม มีการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จัด ได้แก่ กิจกรรมการร่วมประเพณีวันสำคัญในชุมชน กิจกรรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมค่ายส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมค่ายบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมค่ายป้องกันยาเสพติด ไม่พบปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน โดยมีการวัดและประเมินผลตามสัดส่วนและเกณฑ์ที่ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกำหนด มีการจัดเอกสารหลักฐานการวัดและประเมินผลการเรียน และมีการบันทึกผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนรายบุคคลทั้งก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังสอน ไม่พบปัญหา การวัดและประเมินผลการเรียน

สภาพและปัญหาการนิเทศติดตามผลการจัดหลักสูตร

2.3.1 การนิเทศการเรียนการสอน ผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการนิเทศการเรียนการสอน การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน และมีการกำหนดช่วงเวลาในการนิเทศการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดกิจกรรมการนิเทศการเรียนการสอน ได้แก่ กิจกรรมการประชุมชี้แจง การปรึกษาหารือ และการเยี่ยมชมชั้นเรียน ไม่พบปัญหาการนิเทศการเรียนการสอน

2.3.2 การติดตามผลการจัดหลักสูตร พบว่าผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยส่วนใหญ่มีการนำผลการกำกับติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดหลักสูตร มีการจัดประชุมชี้แจงผู้ติดตามผลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร นอกจากนี้พบว่าส่วนใหญ่มีการติดตามผลการวางแผนการจัดหลักสูตร การจัดเตรียมบุคลากร การรับสมัครและลงทะเบียนเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่พบปัญหาการติดตามผลการจัดหลักสูตร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจนำมา อภิปรายได้ ดังนี้

1. การเตรียมการจัดหลักสูตร

การวางแผนการจัดหลักสูตรผลการวิจัยพบว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยงานร่วมกันวางแผนจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดหลักสูตรประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงานของหน่วยทหารที่จัดหลักสูตร วางแผนการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง กำหนดการติดตามและประเมินผลการวางแผนการจัดหลักสูตร และวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของกำลังพล ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตได้มีการวางแผนการจัดหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม คือมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศึกษาความพร้อม และความต้องการของผู้เรียนและผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร ทั้งนี้การดำเนินงานใดก็ตามต้องมีการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้า มีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และติดตามผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอน งานนั้นจึงจะประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนการวางแผนของอุทัย บุญประเสริฐ (2538) ที่ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และชัดเจนต่อการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารการดำเนินงานดังกล่าวในปีต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพจน์ ดันติศิริวิทย์ (2545) ที่พบว่าวิทยาลัยชุมชนมีการวางแผนการจัดหลักสูตร มีการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยชุมชนระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2545 ศึกษาข้อมูลความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน และจากการวิจัย พบว่า การวางแผนการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการส่วนใหญ่ ประสบปัญหาเกี่ยวกับด้านครูผู้สอนทำให้เห็นว่าควรมีการเตรียมครูผู้สอนก่อนดำเนินการจัดหลักสูตร และด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

การจัดเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันจัดเตรียมบุคลากรสำหรับใช้ในการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ผู้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมบุคลากรประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน มีการจัดเตรียมบุคลากรโดยการจัดตั้ง

คณะกรรมการรับผิดชอบโดยตรง จัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรที่ครูผู้สอนและหน่วยทหารเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่การจัดหลักสูตร จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน จัดสรรงบประมาณในการจัดเตรียม และมีการติดตามและประเมินผลการเตรียมบุคลากร ทั้งนี้มีเกณฑ์ใน การเลือกบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านสอนและการประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตกับหน่วยทหารที่จัดหลักสูตรส่วนใหญ่โดยพิจารณาจากวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และความสนใจ ความถนัด นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมให้รู้กับบุคลากรเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การเทียบโอนผลการเรียนสำหรับทหารกองประจำการ และการจัดการเรียนการสอน เพราะก่อนที่จะมีการจัดหลักสูตรบุคลากรทุกฝ่ายควรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ดังที่ สจัด อุทรานันท์ (2532) กล่าวไว้ว่า การเตรียมบุคลากรมีความสำคัญมากก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งการเตรียมบุคลากรนั้น สามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจง การฝึกอบรม และการประชุมสัมมนา การจัดเตรียมบุคลากรเป็นงานที่สำคัญในการใช้หลักสูตร ส่วนผลการวิจัยพบปัญหาการจัดเตรียมบุคลากร ว่าส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการขาดแคลนบุคลากรทำให้ไม่มีโอกาสเลือกบุคลากรที่ตรงกับวิชาที่สอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจัดให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในวิชาที่ขาดแคลนและควรทำอย่างต่อเนื่อง ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2535) กล่าวว่า การแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในบางรายวิชาในโรงเรียน คือ จะต้องส่งให้ผู้รับผิดชอบเข้าอบรมในรายวิชาที่ขาดแคลนนั่น

การประชาสัมพันธ์ จากการวิจัยพบว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยมีการจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์การประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้สอนและหน่วยทหารมีการจัดทำแผน/ปฏิทินการประชาสัมพันธ์ ดังที่ บุญเรียง จจรศิลป์ และคณะ(2543) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้มีความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อหลักสูตร ป้องกันและแก้ไขความเข้าใจผิด ขจัดและลดสาเหตุของความขัดแย้งรวมทั้งช่วยสนับสนุนการดำเนินการใช้หลักสูตร ส่วนในเรื่องช่วงเวลาในการประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตร ส่วนใหญ่มีการประชาสัมพันธ์ช่วงก่อนเปิดภาคเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือภาคเรียนที่ 1 มีการประชาสัมพันธ์ช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน และภาคเรียนที่ 2 มีการประชาสัมพันธ์ ช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม กิจกรรมที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตมีการจัดประชุมหน่วยทหารในพื้นที่ หน่วยทหารมีการจัดประชุมทหารกองประจำการเพื่อประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตร นอกจากนี้มีการจัดป้าย แผ่นพับประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ดังที่ ธำรง บัวศรี(2535) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรอาจมีหลายรูปแบบ เช่น การออกเอกสารสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อมวลชน เช่นวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้ การประชุมและสัมมนาก็อาจนำมาใช้ได้ ในโอกาสอันควร การที่ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์อย่างไรเป็นจำนวนที่

ครั้ง เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไปอย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทราบก็คือ สิ่งที่สำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นคืออะไร จะมีประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างไร และจะมีผลต่อบทบาทหน้าที่ของเขาอย่างไร จากการวิจัยไม่พบปัญหาการประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตร มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต้องการให้มีการจัดประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงการคัดเลือกทหารกองประจำการของทุกปี เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ของทหารกองประจำการมากยิ่งขึ้น

การจัดเตรียมอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันจัดเตรียมอาคารสถานที่ ผู้มีส่วนร่วมในการเตรียมอาคารสถานที่ประกอบด้วย ผู้อำนวยการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยมีการประสานงานด้านอาคารสถานที่กับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอก ได้แก่หน่วยทหาร ชุมชน เป็นต้น มีการศึกษาสภาพการใช้อาคารสถานที่ สอดคล้องกับ ช่าง บัศวรี (2535) ที่กล่าวว่า หลักสูตรใหม่ย่อมต้องการสิ่งใหม่หลายๆอย่าง ดังนั้นจะต้องมีการจัดหาไว้ให้พร้อม ถ้าจำเป็นต้องปรับปรุงอาคารสถานที่ ก็จำเป็นต้องจัดทำไว้ล่วงหน้าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้บริหารและหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องวางแผนและดำเนินการ หลักการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตที่สำคัญใช้หน่วยงานทางการศึกษา สถานประกอบการ ภาครัฐ เอกชน และแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและท้องถิ่น เป็นเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง และต้องใช้หลักของการบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจากผลการวิจัยพบว่าการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการใช้ในการจัดหลักสูตร มีการจัดโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน มุมหนังสือหรือแหล่งวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องขยายเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2535) ได้กล่าวว่า แนวปฏิบัติในการจัดห้องเรียนว่า ห้องเรียนที่คาดว่าจะเอื้อต่อการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้ การจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน ควรคำนึงถึงด้านความรู้สึของผู้เรียน เช่น ความรู้สึกอบอุ่นกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรคำนึงถึงที่นั่งของผู้เรียน เช่น การจัดเป็นรายบุคคล การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม นอกจากนั้นควรคำนึงถึงการจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ ขนาดของห้องเรียน สุขลักษณะในห้องเรียน การจัดแต่งห้องเรียน มุมหนังสือ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น มุมเสริมประสบการณ์ต่างๆ และจากผลการวิจัยพบว่าการจัดเตรียมอาคารสถานที่ไม่ประสบปัญหาเนื่องจากมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้วภายในหน่วยทหารปรับเป็นห้องเรียน มีงบประมาณ และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยทหารที่จัดหลักสูตรส่งผลให้การจัดเตรียมอาคารสถานที่ส่วนใหญ่ดำเนินไปโดยไม่ประสบปัญหาใดๆ

การเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยทหารร่วมกันจัดเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน ผู้มีส่วน ร่วมในการเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยการสำรวจสภาพของ สื่อการสอนภายในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและภายในหน่วยทหาร มีการสำรวจ ประเภทวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนที่ต้องการ และจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการ สอน โดยการจัดซื้อและขอยืมจากเครือข่ายผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสม เพราะการเตรียมวัสดุประกอบ หลักสูตรและสื่อการสอนมีความสำคัญและจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ

วิชัย วงษ์ใหญ่(2525) กล่าวว่า การเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนมีความสำคัญและจำเป็น ในการจัดการเรียนการสอน เพราะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น และสร้างความ สนใจผู้เรียน ได้เป็นอย่างดีสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน คือวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่ครูผู้สอนและ ผู้เรียนใช้ร่วมกับการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาล่าเรียนของผู้เรียน คือช่วย ให้ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะในการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ผู้เรียนมีความหลากหลายการเลือกใช้วัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องเลือกให้เหมาะสม ผลการวิจัยยัง พบว่าทางมีการจัดเตรียมคู่มือการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แผนการจัดการเรียน การสอน คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และคู่มือการเทียบโอนผลการเรียนให้ครูผู้ใช้ ประกอบการจัดหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่าการจัดเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนส่วน ใหญ่ประสบปัญหา โดยงบประมาณในการจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนไม่เพียงพอ และ ยังขาดงบประมาณในการบำรุงรักษาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน

การเตรียมการเทียบโอนผลการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันจัดเตรียมการเทียบโอนผลการเรียน ผู้มีส่วนร่วมในการ เตรียมการวัดและประเมินผลประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยมีวิธีการดำเนินการเทียบโอนผลการ เรียนภาคเรียนสุดท้ายก่อนผู้เรียนปลดประจำการ ผู้เรียนสามารถใช้สิทธิในการเป็นทหารกองประจำการ เทียบโอนได้ 3 หมวดวิชา ได้แก่หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน พัฒนาทักษะชีวิต 1 และวิชาพัฒนา อาชีพ นอกจากนี้สามารถนำผลการเรียนในระบบโรงเรียนมาเทียบโอนผลการเรียนได้อีกทางด้วย ผู้วิจัย เห็นว่าการเทียบโอนผลการเรียนของทหารกองประจำการมีความเหมาะสม เพราะการเทียบโอนผลการ เรียน คือการยกระดับการและการเทียบโอนผลการเรียนทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสามรูปแบบ สามารถรับบุคคลเข้าศึกษาต่อได้ โดยมีการรับรองวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์และคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ตามเกณฑ์การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน

โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานของส่วนกลาง หรือมาตรฐานของเขตพื้นที่การศึกษา และมาตรฐานของสถานศึกษา โดยจะต้องมีความเที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ไม่มีระบบ อุปถัมภ์ ไม่เลือกปฏิบัติ คำนี้ถึงการมีส่วนร่วมของสาธารณชน ทั้งกลุ่มวิชาการและในกลุ่มประชาคม และผลต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาเป็นสำคัญ มัทนา สานติวัตร (2543) ส่วนปัญหาการเตรียมการเทียบโอนผลการเรียนพบว่าไม่ประสบปัญหา

การจัดเตรียมการวัดและการประเมินผลการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันจัดเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน โดยผู้มีส่วนร่วมในการเตรียมการวัดและประเมินผลประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยวิธีการจัดทำแผนและปฏิทินการวัดและประเมินผลการเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยทหาร ได้เห็นความสำคัญความจำเป็นในการจัดเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน และดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การใช้หลักสูตรและตรวจสอบหรือทราบว่าผลที่เกิดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร มีสิ่งใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และผู้เรียนได้บรรลุหรือพัฒนาความก้าวหน้าตรงตามจุดประสงค์การเรียนการสอนที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใดนั้น ก็ต้องมี การวัดและการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน การจัดเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียนจึงเป็น สิ่งจำเป็นและขาดเสียไม่ได้ โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน แก่ผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง การเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียนจึงเป็นหน้าที่สำคัญอีก ประการหนึ่งของครูผู้สอน จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน และตรงตามที่หลักสูตรระบุไว้ โดยการจัดเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียนที่จะครอบคลุมการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทุกด้านตามจุดประสงค์การสอน จำเป็นต้องใช้เทคนิคการวัดหลายวิธีประกอบกัน ไม่มีเทคนิคการวัดใดเพียงเทคนิคเดียวที่สามารถวัดความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของการเรียนรู้ได้ ครบทุกด้านเพราะเทคนิคการวัด หรือเครื่องมือแต่ละประเภทก็จะมีข้อจำกัดในพฤติกรรมของผู้เรียน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2522) ดังนั้นในการเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน ควรมีการกำหนดแนว ทิศทางการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าการเตรียมแนวทางการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนรายหมวดวิชาเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ แนวทางการวัดและประเมินผลคุณลักษณะ อันพึงประสงค์เพื่อวัดและประเมินคุณลักษณะ พฤติกรรมของผู้เรียน แนวทางการวัดการอ่าน คิด วิเคราะห์เขียนเพื่อวัด ทักษะการคิด ทักษะการอ่านของผู้เรียน และจากผลการวิจัยพบว่าการเตรียมการวัด และประเมินผลการเรียนไม่ประสบปัญหา เนื่องจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโดยตรง มีการ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนและเครือข่ายร่วมพิจารณาการวางแผนการวัดและการประเมินผลการเรียน มี การจัดทำแผน/ปฏิทินการวัดและประเมินผลการเรียนร่วมกัน

2.การดำเนินงานการจัดหลักสูตร

การรับสมัครและลงทะเบียนเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันรับสมัครและลงทะเบียนเรียน โดยผู้มีส่วนร่วมในการรับสมัครและลงทะเบียนเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยการจัดทำแผนผังแสดงขั้นตอนการรับสมัครและลงทะเบียนเรียน การเตรียมเอกสารการรับสมัครและลงทะเบียนเรียน มีการจัดทำประกาศรับสมัคร ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสม ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตมีการรับสมัครผู้เรียนแบ่ง 3 ระดับ คือระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะเปิดกว้าง กำหนดเพียงคุณลักษณะผู้สมัครเข้าเรียนมีวุฒิการศึกษาเดิม มีความประพฤติเรียบร้อย โดยไม่มีการสอบคัดเลือก และจากผลการวิจัยพบว่า การรับสมัครและลงทะเบียนไม่ประสบปัญหา เนื่องจากผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารให้ความร่วมมือ และสนับสนุนกำลังพลในการเข้าศึกษา

การจัดทำแผนการสอน จากผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอนส่วนใหญ่ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน โดยการจัดอบรมขั้นตอนและวิธีการจัดทำแผนการสอน จัดหาคู่มือการจัดทำแผนการสอน และมีการตรวจสอบความถูกต้องการครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์ ผู้วิจัยเห็นว่า ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตมีการจัดทำแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม คือมีการส่งเสริมและจัดอบรมให้กับครูผู้สอนในการจัดทำแผนการสอน และนอกจากการนี้จะมีการส่งเสริมและอบรมการจัดทำแผนการสอนแล้ว ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการศึกษาเอกสารหลักสูตร เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและรายละเอียดของหลักสูตร ศึกษาเอกสารหลักสูตรอื่นๆ เช่นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คู่มือการวัดและประเมินผล หนังสือเรียน ตลอดจนสื่อการเรียนการสอน และศึกษาวิธีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้แบบฟอร์มต่างๆตามหลักสูตร ทำความเข้าใจอย่างละเอียด เพื่อสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง เพราะการจัดทำแผนการสอนที่ดีต้องอาศัยข้อมูลละเอียด เพื่อสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง เพราะการจัดทำแผนการสอนที่ดีต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหาความคิดรวบยอด จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอนที่ดี บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินนาวงศ์ (2527) และจากผลการวิจัยพบปัญหาในการจัดทำแผนการสอนว่า ปัญหาที่ประสบส่วนใหญ่ ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในการจัดทำแผนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารและนายประสานงาน โดยการให้ครูผู้สอนศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรจุดประสงค์รายวิชา และจัดอบรม

เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความรู้เรื่องหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดเอาไว้ วิธีการที่จะทำให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ได้ให้ความสำคัญและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2536) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้ เพราะครูผู้สอนมีภาระสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความเข้าใจในสาระของหลักสูตรที่ถูกต้อง จะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดสภาพแวดล้อม และส่งเสริมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบปัญหาส่วนใหญ่ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จากผลการวิจัยพบว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตมีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยผู้มีส่วนร่วมในการเตรียมการวัดและประเมินผลประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารและนายทหารประสานงาน โดยการครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเสนอโครงการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และเสนอให้ผู้ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต อนุมัติงบประมาณในการจัดกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมพัฒนาคุณภาพที่จัดส่วนใหญ่กิจกรรมประเพณีวันสำคัญในชุมชน กิจกรรมค่าคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีการดำเนินการได้อย่างเหมาะสมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตถือว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร เพราะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อสนองความสนใจและพัฒนาการของผู้เรียนนอกเหนือจากหลักสูตรปกติ โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกหลักสูตร หรือนอกเวลาเรียน เป็นไปตามความสมัครใจของผู้เข้าร่วม ผู้บริหารยอมรับ ได้รับการสนับสนุนจากคณาจารย์ และไม่มีคะแนนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ธีรพงศ์ ประสงค์ลาภ (2531) และจากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่ประสบปัญหา เนื่องจากผู้เรียนมีความพร้อม และให้ความร่วมมืออย่างดี

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้มีส่วนร่วมในการเตรียมการวัดและประเมินผลประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน โดยมี การวัดและประเมินผลตามสัดส่วนและเกณฑ์ที่ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนด ครูผู้สอนมีการบันทึกผลการวัดและการประเมินของผู้เรียนรายบุคคลทั้งก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีการดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับการสอนเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการจัดการเรียนการระดับชั้นเรียนนั้น ครูผู้สอนควรมีการตรวจสอบ โดยการวัดและประเมินความรู้ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานของผู้เรียนแต่

ละคน ก่อนที่จะสอนรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ใดๆ เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน กล่าวคือ จะได้ทราบว่า ความรู้และความสามารถของผู้เรียนในเรื่องใดที่ยังขาด และต้องรีบเสริมให้เกิดขึ้นก่อน หรือความรู้ความสามารถใดที่รู้แล้วจะได้ไม่ต้องเรียนซ้ำ เพื่อจะได้วางแผนและจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนก่อนการสอนจริง ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น และผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่ประสบปัญหา เนื่องจากครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการวัดและประเมินผลการเรียน มีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพราะการวัดและประเมินผลนั้น เป็นสิ่งที่บอกให้ทราบถึงผลของการจัดหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงการจัดกิจกรรมเรียนรู้ของครูผู้สอนต่อไป

3. การนิเทศติดตามผลการจัดหลักสูตร

การนิเทศการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันนิเทศการเรียนการสอน โดยผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยวิธีการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการเรียนการสอน ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การเตรียมผู้นิเทศการเรียนการสอน วิธีการนิเทศ โดยการประชุมชี้แจง การปรึกษาหารือและการเยี่ยมชมชั้นเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการนิเทศเป็นอย่างดี มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และเตรียมผู้นิเทศการเรียนการสอน ซึ่งมีการทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้สอน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน สอดคล้องกับ สัจจ อูทรานันท์ (2529) ที่กล่าวว่า การนิเทศการเรียนการสอน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดของผู้เรียน ส่วนกิจกรรมในการนิเทศที่ดำเนินการนิเทศโดยการประชุมชี้แจง การปรึกษาหารือ และเยี่ยมชมชั้นเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีวิธีการในการจัดกิจกรรมนิเทศที่ไม่หลากหลาย ซึ่งในการนิเทศการเรียนการสอนที่ดี ควรมีวิธีปฏิบัติดังนี้ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) คือ จัดการประชุมนิเทศครูใหม่ จัดให้มีบริการด้านการสอน เช่น แนะนำให้ใช้หรือผลิตทัศนูปกรณ์ จัดให้ครูใหม่สังเกตการสอนของครูที่มีประสบการณ์สอน ให้ครูได้เยี่ยมชมดูการสอนและการดำเนินงานของโรงเรียนอื่น หรือการสอนชั้นอื่นๆ เปิดโอกาสให้ครูได้ดูการสาธิตการสอนจากผู้เชี่ยวชาญหรือจากครูด้วยกัน ให้โรงเรียนใช้ประโยชน์จากกลุ่มโรงเรียน โดยร่วมมือและช่วยเหลือกันทางวิชาการ จัดให้มีการอภิปรายกลุ่มย่อยๆตามความสนใจของครู จัดให้มีสัปดาห์แห่งความก้าวหน้าทางวิชาการ จัดให้มีการประชุมอบรมในระหว่างปิดภาคเรียน รับวารสารวิชาการ ให้คำปรึกษาหารือทางด้านส่วนตัวและด้านวิชาการแก่ครู สนับสนุนให้ครูไปศึกษา

เพิ่มเติม สร้างบรรยากาศทางวิชาการ หรือจัดรายการเล่าสู่กันฟังหรือเขียนเพื่อการอ่าน โดยกำหนดให้ครูแบ่งกันอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ ซึ่งการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีวิธีการที่หลากหลาย ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตควรจะต้องเลือกใช้วิธีต่างในการนิเทศเพื่อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน ส่วนปัญหาการนิเทศการเรียนการสอน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาการนิเทศการเรียนการสอน เนื่องจากมีการส่งเสริมการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคในการนิเทศกิจกรรมการเรียนการสอนและได้รับการสนับสนุนจากกองทหารพัฒนา และหน่วยทหารที่จัดหลักสูตร

การติดตามผลการจัดหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารร่วมกันติดตามผลการจัดหลักสูตร โดยผู้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดหลักสูตรประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร และนายทหารประสานงาน โดยวิธีการติดตามประเมินและนำผลการกำกับติดตามมาพัฒนาการจัดหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและทางหน่วยทหาร มีการติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร ซึ่งนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ เพื่อเป็นการตรวจสอบสภาพความพร้อมของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และหน่วยทหารที่จัดหลักสูตรในด้านต่างๆ ได้แก่ การวางแผนการจัดหลักสูตร การจัดเตรียมบุคลากร การประชาสัมพันธ์ การจัดเตรียมอาคารสถานที่ การจัดเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน การจัดเตรียมการเทียบโอนผลการเรียน และการเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน ว่ามีการจัดเตรียมอยู่ในระดับใด สามารถปฏิบัติได้ตามแผนงานหรือไม่ มีเรื่องใดที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตและหน่วยทหารจะต้องแก้ไข ส่วนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดหลักสูตร ผลจากการวิจัยพบว่ามีหน้าที่ส่งเสริมและกำกับติดตามการรับสมัครลงทะเบียนเรียน การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และการวัดและประเมินผลการเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดหลักสูตร มาพิจารณาและหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานการจัดหลักสูตรเป็นการปฏิบัติงานที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ซึ่งควรจะมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะตลอดเวลา และนำข้อมูลไปพัฒนาปรับปรุงการจัดหลักสูตรต่อไป เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของงานประจำ กรมวิชาการ (2535) ส่วนปัญหาการติดตามผลการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการพบว่าไม่ประสบปัญหา เนื่องจากมีการติดตามผลการจัดหลักสูตรและรายงานผลการจัดหลักสูตรต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้แก่ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน และหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาทุกภาคเรียน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรจึงต้องมีการติดตามผลการจัดหลักสูตร

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ดังนี้

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต

สำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ควรมีบทบาทในการสนับสนุน การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต โดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร นายทหารประสานงาน และครูผู้สอน

2. ส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศติดตามผลการจัดหลักสูตร โดยการส่งศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไปให้ความรู้ให้คำแนะนำ และเป็นผู้นิเทศครูผู้สอน

ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ควรมีบทบาทส่งเสริม และสนับสนุนการจัดหลักสูตร ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และทักษะการสอนโดยเปิดโอกาสให้เข้ารับการประชุม/อบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอนแบบมีส่วนร่วม จิตวิทยาผู้ใหญ่ การจัดทำแผนการสอน และการจัดทำเครื่องมือประเมินผลการเรียน

2. ประสานงานกับหน่วยทหารเพื่อร่วมกันจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ในด้านการเตรียมการจัดหลักสูตร การดำเนินงานจัดหลักสูตร และการนิเทศติดตามผลการจัดหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง

3. ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนที่มีความหลากหลายทั้งคุณวุฒิและประสบการณ์สอน

ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร ควรมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดหลักสูตร ดังนี้

1. สนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ/เขต สามารถดำเนินการจัดหลักสูตรได้อย่างราบรื่น เช่น จัดอบรมเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยทหาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน และครูผู้สอน เพื่อดำเนินการสอนให้กับทหารกองประจำการ
2. ประสานงานกับศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อร่วมกันจัดหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ในด้านการเตรียมการจัดหลักสูตร การดำเนินงานจัดหลักสูตร และการนิเทศติดตามผลการจัดหลักสูตร เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. จัดการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานหารจัดหลักสูตรภายในหน่วยทหาร
4. ประสานงานให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนชุมชนในหน่วยทหารและสนับสนุนให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนในหน่วยทหารดำเนินไปอย่างดี

นายทหารประสานงาน ควรมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดหลักสูตร ดังนี้

1. เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนายประสานงานในการจัดหลักสูตร
2. ติดต่อประสานงานกับผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ข้อมูลความต้องการการใช้อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก

ครูผู้สอน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ โดยตรง เพราะเป็นผู้นำหลักสูตร ไปใช้จัดการเรียนการสอน จึงควรมีการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหมวดวิชาอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ โดยการประชุม/อบรม/สัมมนา และการศึกษาด้วยตนเองจากการอ่านเอกสาร ตำราและค้นคว้าจากแหล่งความรู้อื่นเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน
2. ศึกษาข้อเสนอแนะ การพัฒนาหลักสูตรที่ใช้อยู่ ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน
3. ทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
4. ศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอน โดยเฉพาะการสอนแบบมีส่วนร่วม และจิตวิทยาการสอนผู้ใหญ่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ ในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขตที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา ร่วมกับเครือข่ายโดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาการประเมินผลการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำหรับทหารกองประจำการ